

Slovo k povzbuzení na úterý 31. března 2020...
Biblická čtení: Nm 21,4b-9; Ž 102; Jan 8,21-30

Milé sestry, milí bratři,

dnešní první čtení nás přenáší do doby čtyřicetiletého putování Izraele pouští, tedy někdy do druhé poloviny 13. století před Kristem. Lid už putuje dlouho, musí snášet různá strádání a nedostatek, stále se nikde nemůže usadit, je kočovníkem, což mu není vlastní, navíc putuje v neustálém napětí s okolními národy a tak dále. Proto není divu, že tím vším trpí. A také reptá, reptá proti Mojžíšovi i proti Hospodinu: „Proč jste nás vyvedli z Egypta? Není chléb ani voda, už máme dost té hladové stravy!“. Na to se ovšem objeví jedovatí hadi, jejichž uštknutí způsobí smrt mnohých v Izraeli. Lid to interpretuje jako Boží trest za své reptání a svou malověrnost, byl to v jeho očích sám Hospodin, který na ně hady seslal. A Mojžíš vztyčí kůl s měděným hadem a teprve pohled na něj uzdravuje. Tak čteme v dnešním úryvku ze Čtvrté knihy Mojžíšovy.

Při jeho čtení možná leckoho napadla palčivá otázka, která v těchto dnech, ať chceme či nechceme, prostě nějak „ve vzduchu“ je, aniž by třeba musela být vyslovena. Otázka, jak nový virus a onemocnění Covid-19, katastrofu, která postihuje velkou část světa, ve světle Písma a křesťanské víry interpretovat. Zda třeba ne také jako onoho smrtelně jedovatého hada, seslaného samotným Hospodinem, jako Boží trest, trest za hříchy nás, lidí.

Podíváme-li se v těchto dnech třeba na web anebo si otevřeme jakékoli jiné médium, najdeme – mimo mnoha a mnoha jiného – různé pokusy i na naši otázku nějak odpovědět. A najdeme ledacos, včetně „jistých a silných“ názorů. Od volání, že to jistě Boží trest je, že celou situaci takto musíme číst a že kdybychom ji tak nečetli, jsme naprosto slepí a nebereme vážně některá jasná varování Písma, včetně Nového zákona. Až po rezolutní odmítání, že takováto interpretace jakožto Božího trestu je naprosto neteologická, tmářská, neslučitelná s obrazem milosrdného Boha Nového zákona, navíc často velmi fanaticky podávána.

Necháme-li stranou (anebo raději odborníkům) praktické úvahy typu, že přinejmenším míra a rychlost šíření nového viru mohou být (a také patrně jsou) spoluzaviněny člověkem, naší bezuzdnou touhou po zisku, moci a cestování, naší neschopností si cokoli odřeknout, že pandemie je tak i důsledkem nezodpovědnosti, nesolidarity či sobectví (a tak dále), pak k otázce „Boží trest ano či ne“ je, domnívám se, možná lepší mlčet a neříkat raději nic. A to nejen na veřejném fóru, ale i v sobě samých. Některá tajemství prostě můžeme nechat bez odpovědi, aspoň prozatím. Snad jen skutečný Boží prorok by mohl promluvit, ale kdo z nás jím je?

Zůstává však teologickou pravdou, že vůbec nic se neděje bez toho, aby to Bůh nepovolal k bytí. Tato pravda, ať zní sebediabolněji, vychází z jistoty víry, že jediným tvůrcem je dobrý Bůh. Svět není duální, kdy by proti sobě stály světy dva, dobra a zla. Bohu se v posledku nic a nikdo nemohou „vymknout z rukou“. Klasický teologický jazyk v případě zlých věcí (chápaných jako „nedostatek náležitosti dobra“) hovoří jako o „Božím dopuštění“. Proč však dobrý Bůh dopouští bolest, nemoc, smrt a proč vůbec dovoluje nám lidem konat zlé věci, to zůstane do velké míry vždy neproniknutelným tajemstvím. Tajemstvím, které nám často – zejména u věcí, jež nejsou v naší moci změnit – nezbyvá než přijmout. Ovšem vždy s důvěrou, že Bůh tyto zlé věci jen proto dopouští, aby z nich mohlo vzejít nějaké větší dobro. Bůh tak, věříme, dopouští zlé věci i proto, aby člověku pomohl navrátit se na správnou cestu. Zní to sice děsivě, ale je to tak. Vždyť často až v limitních situacích si člověk uvědomí svou bytostnou potřebu Boha, svou slabost a křehkost, svou hříšnost a také hodnotu a velikost dobra. Novozákonní List židům ve dvanácté kapitole tak hovoří o Boží výchově, která prostě někdy je i přísná. „Boží trest“, ať už se pod tímto termínem tajemně skrývá cokoli, chce být tak vždy lékem k návratu, i když bolestným a nepříjemným lékem. Tak už ostatně staří církevní otcové interpretovali samo vyhnání Adama a Evy z ráje, pravzor všech Božích trestů.

Snad právě tímto směrem se má ubírat křesťanská interpretace toho, co nyní potkalo bolestivě celý svět, mnohé velmi bolestivě. Ne se handrkovat o to, zda danou situaci můžeme anebo nemůžeme teologicky nazvat Božím trestem, zda Božím trestem je či není: může být, ale nemusí, to musíme nechat na Bohu samotném. Pandemie nás především volá k návratu k Bohu, k dobru, k víře, naději a lásce, k sobě navzájem: to v každém případě a to musíme udělat my.

A tak, uštknutí „jedovatým hadem“ koronaviru, zkusme ze slzavého údolí vzhlédnout na kříž, na Pána Ježíše, Syna člověka, u něj hledejme svou útěchu, pro sebe i pro svět kolem sebe, z něj čerpejme Boží sílu k víře a ke konání dobra. To je nejlepším využitím času, který nyní máme.

Samozřejmě to vše s pokorným vědomím, že pohled našeho srdce na Krista ukřižovaného neuzdravuje od tělesné nemoci, nýbrž primárně od nemoci naší duše, která je stejně tou nejhorší. Od nemoci pýchy, falešné a nadřazené sebejistoty, které škodí vždy, stejně jako od nemoci malověrnosti a malomyslnosti, které nyní také příliš nepomohou, ani nám, ani lidem kolem nás.